

Dědictví mytologie

30. 9.—3. 11. 2021

Vernisáž proběhne ve středu
29. 9. od 18.00

Komentovaná prohlídka s umělci
a kurátory výstavy začne již v 16.30

Vystavující umělci:

Michal Heriban, Gideon Horváth,
Lucie Hyšková & Petr Kubáč & Alexandra Naušová,
Valentýna Janů, Marie Lukáčová, Silvie Milková,
Jakub Ružinský, Michaela Spružinová

Kurátoři:

Adéla Machová & Jan Nový

Mytologie – nepřehledné množství bájí a pověstí, nad kterými jsme žasli jako děti a tradují se napříč kulturami od pradávna. Doslovný význam tkvěl ve vyprávění příběhu. Mytologie stála na počátku vši slovesnosti, dávno před tím, než se zrodila filosofie. Vysvětlovala vše, co nezládal rozum. Přirozeně přebírala roli kosmogonie a všeho, co můžeme dnes označit souhrnným názvem věda.

Typickými rysy doby mytologické jsou smyslovost, tělesnost a imaginace. Kombinací těchto elementů mohla vzniknout bájná stvoření jako Kyklop nebo Medusa. Mohlo by se zdát, že je mytologie dávno mrtvá, že s růstem lidského rozumu je odsouzena do pomyslného propadliště dějin. Mytologie je však nevyčerpatelným inspiračním zdrojem pro umělecké žánry. Proto se k nám neustále vrací a připomíná v nových zpracováních, adaptacích a formách. A stejně jako měli naši předci před tisíci lety onu potřebu mytologie tvořit, máme ji i my dnes. Vládnout slovem je výsada, ovládat mytologie je moc, což by nám jistě potvrdil i sémiotik Roland Barthes (výklad mýtu). Fake news, hoaxy, klepy, mediálně překroucené pravdy, to vše v sobě absorbuje podstatu novodobého mýtu, ukrývající však mnohem větší potenciál nebezpečí než ty archaické.

Zabýváme-li se dědictvím mytologie, zajímá nás primárně, co je oním „dědictvím“. Jsou to náměty? Konkrétní postavy? Určité modely? Ideály? Mytologie nám skrze svá vyprávění předkládá nejen spousty archetypů a stereotypů, ale také mnoho ideálů a morálních a emocionálních modelů, které byly napříč staletími přijaty do jisté míry za kánony, dogmata a modelové případy. Toho si všiml už Carl Gustav Jung při svém výkladu na poli analytické psychologie (archetypy). Pouze na nás ve výsledku zůstává finální rozhodnutí, zda je přijmeme, podřídíme se jim, či zda je redefinujeme a proměníme v mytologie nové. Tvoříme si alegorie, teorie a nové mýtické příběhy se silnou narativní linií. Inspirujeme se ve vlastní tělesnosti a niternosti. Nejraději vyprávíme příběhy, které jsou o nás. Skrze mytologii utíkáme od mnohdy těžké reality přesycené technicistním a racionálním světem. A pokud je něco dědictvím mytologie, je to právě tenhle pomyslný poklad.

Michal Heriban bortí mýtus o zobrazování detailů lidského těla, konkrétně dolních končetin. Nohy byly totiž téměř vždy vyobrazovány v souvislosti s ženským pohlavím a určeny pohledu mužského oka. V Heribanově podání symbolizují nohy pracovní nástroj tanečnicka, zachycený v klidu, během oddychu, v konstantním tichu. Skrze svá plátna a nohy nám autor vypráví mýtus o fyzické síle, odhodlání, disciplíně a sebezapření, které se s každým fyzickým výkonem pojí.

Gideon Horváth se v aktuálním projektu věnuje současné reprezentaci mytologické postavy Fauna a jeho bakchanalijského světa. S Faunem zachází jako s postavou v exilu a zaměřuje se na jeho queer přecitlivělost i projevy odolnosti, jež se oboje jeví jako emancipační síly. Horváth inspiroval film *Paris's Burning* (1990), který dokumentuje drag scénu v 80. letech v New Yorku. V názvu díla cituje jednu z postav filmu: „*Opulence, tvé je všechno!*“ Podle Horvátha toto prohlášení reflektuje bohatství, které reprezentuje chameleonská schopnost undergroundové queer komunity proměnit se téměř v cokoliv. Mohou se tvarovat do mnoha tvarů a přijmout téměř jakoukoliv formu, podobně jako materiál zvolený umělcem, neustále se měnící a trochu podivný – včelí vosk. Dílo reprezentuje kvality římské bohyně plodnosti Ops. Bohatství (opulence) v pojetí autora je zvláštní kvalitou, která pomáhá buď hladce zapadnout do norem represivní heteronormativní společnosti nebo ji naopak rozvrací a vytváří něco neočekávaného, co nás může dovést k tolik potřebné změně perspektivy.

Lucie Hyšková, Petr Kubáč a Alexandra Naušová narážejí ve svém díle na téma svobody a cesty za ní, která je jedním z často opakovaných témat v mytologii. Současně upínají ve svém triptychu velkoformátových digitálních fotografií s názvem „*Cítíš se svobodněji?*“ pozornost k fenoménu tetování, jehož počátky můžeme tradovat přibližně do stejné doby jako vznik mytologie, se kterou je velmi úzce spojeno. Co bylo původně posvátnou

Dům umění Ústí nad Labem
Masarykova 14
400 01
Ústí nad Labem

zastávka Hraničář
horní parter — pěší zóna
(bezbariérový přístup
nájezdem u České spořitelny)

Otevírací doba:
úterý—pátek 11—19 h
sobota 11—18 h

Vstupné zdarma

umění, kultura, kreativita,
výzkum, vzdělání,
společenská odpovědnost

Informace o výstavě
a doprovodném programu
se dozvíte na www.duul.cz
nebo e-mailem duul@ujep.cz

f DumumeniUL
@ dum_umeni
Dům umění Ústí nad Labem
dum_umeni

Výstavní program
Domu umění Ústí nad Labem je podpořen
Ministerstvem kultury ČR,
Fakultou umění a designu
Univerzity Jana Evangelisty Purkyně
v Ústí nad Labem a Ústeckým krajem.

Dědictví mytologie

30. 9.—3. 11. 2021

Vernisáž proběhne ve středu
29. 9. od 18.00

Komentovaná prohlídka s umělci
a kurátory výstavy začne již v 16.30

Vystavující umělci:

Michal Heriban, Gideon Horváth,
Lucie Hyšková & Petr Kubáč & Alexandra Naušová,
Valentýna Janů, Marie Lukáčová, Silvie Milková,
Jakub Ružinský, Michaela Spružinová

Kurátoři:

Adéla Machová & Jan Nový

výsadou vyvolených, se stalo běžnou módní záležitostí. Autoři se zamýšlejí nad genezí tohoto prastarého fenoménu i nad absurditou toho, jak se z původně ryze rituální záležitosti stala prostá móda, v mnoha případech dokonce jistá póza.

Valentýna Janů se v díle „*Is Your Blue the Same as Mine?*“ pouští do odvážné metafory na společnost a představuje nám nový mýtus – mýtus o kapitalistické dívce, který se stal téměř globálně uplatnitelným podobenstvím. Paralelou k současné společnosti je problematický archetyp mladé dívky jako otroka konzumu. Navzdory skutečnosti, že naše společnost stárne, koncept ženy jako symbolu života je v mnoha ohledech nahrazen právě mladou dívkou. „*Je tvoje modrá stejná jako moje?*“ ptá se dívka. Mohou dva páry očí vidět stejnou barvu? Autorka se snaží upozornit na fakt, že se naše reality rozdělují a každý žijeme svůj život ve svém vlastním soukromém světě. Rytmy našich životů, naše emocionální očekávání, politická přesvědčení a pohled na nás všechny sledují vzájemně se neprotínající trajektorie. Existuje nějaká šance, že by se všechny naše trajektorie někdy spojily?

Marie Lukáčová nás skrze dílo „*Little in the middle but she got much back*“ zve do vlastního mytologického fantaskního světa plného tělesnosti. V sérii kreseb vzájemně propojuje a náhodně skládá potřebné extenze, které se zavrtávají, nebo vylézají z mas. Cizopasníci vytvářejí z původních těl nové bytosti, jejichž obrazy více či méně korespondují s lidským tělem. Autorka vnímá kresby jako svoje osobní zápisky a často v nich dává průchod volnému proudu asociací, které v sobě zahrnují ženské pohlavní orgány, oči, prsty, nehty nebo kožní vaky. Tělesné symboly nesou určité atributy přemýšlení – oči a prsty jsou symbolickým spojením s virtuálním světem. Oči, jako orgán, na kterém je celá kultura vystavena, a které ničíme modrým světlem či prsty, které symbolizují jakési porty, díky nimž přenášíme podněty do virtuality. Zvířata, ženské orgány a kožní převisy odrážejí autorčiny vnitřní postoje k ekologii, genderu a společnosti obecně.

Silvie Milková v instalaci „*Opora morálky*“ pracuje s tématem, jež je pro mytologii a její přesah klíčový – s morálkou samotnou. Instalaci tvoří koláže menších rozměrů. Atakují divákovu pozornost, představivost a potřebu přesvědčit se, zda výjev, který se nabízí jeho pohledu, je opravdu takovým, jakým se zdá na první pohled. Výchozím bodem jsou lascivní, avšak nedetailní výjevy známých děl světového umění, které jsou samy nositeli určitého významu. Autorka význam obohacuje vlastní tělesností a narušuje ho estetikou surrealistického erotična, které dále vizuálně opírá o symboly charakteristické pro přírodní národy a animismus.

Jakub Ružinský v diptichu *Androgyne (Anima, Animus)*

představuje dva základní, přirozené archetypy – anima, pojem používaný v psychologii pro označení nevědomého ženského protějšku mužské vědomé psychiky, animus jako symetrický protějšek v případě ženské psychiky. Autor se napříč svojí tvorbou upíná na průzkumy lidského podvědomí, které reflektují také jeho osobní zkušenosti a prožitky. Tvorbu samotnou vnímá následně jako formu rituálu, během kterého se očisťuje. Touto formou inklinuje k automatické a intuitivní malbě. Ve svých dílech zkoumá vzájemné reakce technik a materiálů a tím sám sobě otevírá rozmanitější prostor pro vytváření různých nových struktur a tvarů.

Michaela Spružinová nás prostřednictvím instalace „*Jungle Beat*“ zve ke sledování vizuálního mýtu o vítězi a poraženém. Výraznou inspirací k námětu je autorce její samotná profesní kariéra na jedné straně a mateřství na druhé. Jako tvůrkyně a matka se často pohybuje mezi jednotlivými póly a sladit tyto dvě, pro život významné, role není vždy úplně snadné. Bytí může instalace působit parodicky, jde v jádru o velmi intimní ženskou zpověď. V obecnější rovině odkazuje k problematice sexuální identity formované konzumní kulturou, přičemž skleněné objekty, rukavičky a spodní prádlo můžeme vnímat jako její atributy. Kritikou společnosti se autorka zabývá napříč svojí tvorbou dlouhodobě. Instalace vychází i z autorčina dlouhodobějšího zájmu o tělo, konkrétně partie, které jsou tradičně považovány při posuzování ženské krásy za klíčové. Tyto ženské tvary přetváří a dovádí do extrémů – tím dává vzniknout nové mytologii o tělesné kráse dovedené ad absurdum.

Text— Jan Nový

Dědictví mytologie

30. 9.—3. 11. 2021

Vernisáž proběhne ve středu
29. 9. od 18.00

Komentovaná prohlídka s umělci
a kurátory začne již v 16.30

Vystavující umělci:

Michal Heriban, Gideon Horváth,
Lucie Hyšková & Petr Kubáč & Alexandra Naušová,
Valentýna Janů, Marie Lukáčová, Silvie Milková,
Jakub Ružinský, Michaela Spružinová

Kurátoři:

Adéla Machová & Jan Nový

DOPROVODNÝ PROGRAM

úterý 5. 10. — 17.00

Stephan Muoki:
Mýty, víra a duchovnost
z africké perspektivy
— přednáška

středa 13. 10. — 18.00

Dědictví mytologie
a Gretel & Hänsel
in einem Klimawald
— komentované prohlídky

úterý 19. 10. — 17.00

Tělo jako bitevní pole
— přednáška o ženské a mužské podobě krásy

sobota 23. 10. — 14.00

Hilda a půlnoční obr
— workshop pro děti o komiksu
a severské mytologii

úterý 26. 10. — 17.00

PARTER – OZVĚNY
— křest zinu, video, zábava

Dům umění Ústí nad Labem
Masarykova 14
400 01
Ústí nad Labem

zastávka Hraničář
horní parter — pěší zóna
(bezbariérový přístup
nájezdem u České spořitelny)

Otevírací doba:
úterý—pátek 11—19 h
sobota 11—18 h

Vstupné zdarma

umění, kultura, kreativita,
výzkum, vzdělání,
společenská odpovědnost

Informace o výstavě
a doprovodném programu
se dozvíte na www.duul.cz
nebo e-mailem duul@ujep.cz

f DumumeniUL
@ dum_umeni
Dům umění Ústí nad Labem
dum_umeni

Výstavní program
Domu umění Ústí nad Labem je podpořen
Ministerstvem kultury ČR,
Fakultou umění a designu
Univerzity Jana Evangelisty Purkyně
v Ústí nad Labem a Ústeckým krajem.

